

ORTA ÇAĞ İKTİSAT ZİHNİYETİNDE ADİL FİYAT KURAMI*Just Price Theory in Medieval Economy*Kürşat Haldun AKALIN¹**ÖZET**

Orta çağ filozofları, fiyat ile yalnızca, hammadde ve üretkenlerin işgücü bedellerinden ibaret olan bir üretim maliyeti konusu olarak ilgilenmişlerdir. Yine de ilk skolastikler, sadece tüccarı değil bununla birlikte ticaretin kendisini de günahkârlık olarak görme eğilimi içindeydiler. Augustine (345-430), tüccar, sadece kendi emek gücünü karşılayacak kadar kâr etmelidir, diye açıkça bildirmiştir. Böylece, pek çok tüccarın hilekârlık ve sahtekârlık içinde yalana sürüklendiğine işaret ederek, ticaretin kendisinin bir günahkârlık içermediği sonucuna varmaktaydı. Thomas Aquinas (1225-1274) da, adil olan fiyatı, o andaki pazar bedeline göre hesaplanarak satılan malların değerine eşittir, şeklinde açıklamaktaydı. Her şeye rağmen para ve zenginlik hırsı hâlâ öldürücü şiddette bir günahkârlıktı, açgözlülük ve tamahkarlık, kınamanın gözde konuları arasındaydı. Skolastikler, özel mülkiyeti açıkça savunmuş ve ticareti mümkün kılan tüccarın emek gayretine denk uygun bir kazancın elde edilmesine de izin vermişlerdi. Ancak, kanaatkârlığı ve sadeliği aşarak zenginliğe açılan ticari uğraşı, yine günahkârlıktı. Skolastik ekonomi düşüncesinin etkisi, alım ve özgürlüğüne büyük ölçüde izin vermiş olmasındaydı. Pazarda geçerli olan fiyatın adil olmasında ısrar etmişler, ılımlı kârların her yönüyle yasal olduğunu bildirmişler, adil olmayan bir fiyatı yürürlüğe geçirmedikleri sürece de pazarlıkların serbestçe yapılmasına izin vermişlerdi.

Anahtar Kelimeler: Adil Fiyat, Skolastikizm, Orta Çağ Katolikliği

ABSTRACT

The scholastics related the price of an article only to the cost of production, that is to say the price of the raw materials and the labour of the producer. Though the early scholastics had been inclined to regard not only the merchant but trade itself as sinful. Augustine (345-430) declared that the merchant ought to make a profit as compensation for his labour, and also pointed out that the fact that certain traders were guilty of fraud and deceit didnot make trade itself sinful. Thomas Aquinas (1225-1274) declared that a price is just which is equal to the value of goods sold according to the estimation of the market price at that time. Avarice, however, was a deadly sin and the condemnation of covetousness a favorite topic. The scholastics defended private wealth and allowed the merchant a fair return for his labour, but the immoral quest for riches was a sin. The effect of scholastic economics was to allow the merchant considerable freedom in buying and selling. They insisted that in practice the just price was the current market price, declared that moderate profits were quite licit and that bargaining should be unrestricted unless unjust price could be invoked.

Keywords: Just Price, Scholasticism, Medieval Catholicism

¹ Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, haldunakalin@oku.edu.tr